

สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์

สัปดาห์ที่ 25 ระหว่างวันที่ 18 - 24 มิถุนายน 2549

(Outbreak Verification Summary, 25th Week, June 18 - 24, 2006)

✍ เรียบเรียงโดย สุชาดา จันทสิทธิ์กร แพทย์หญิงบรรณา หาญเขาวรรกุล

กลุ่มงานเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

ข่าวการระบาดใน / ต่างประเทศ

✉ meow@health.moph.go.th

ในสัปดาห์ที่ 25 ระหว่างวันที่ 18 - 24 มิถุนายน 2549 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สถานการณ์ภายในประเทศ

อาหารเป็นพิษในโรงเรียน พบผู้ป่วย รวม 464 ราย

1.1 จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ 16 - 21 มิถุนายน 2549 พบผู้ป่วยด้วยอาการไข้ ปวดท้อง อาเจียน และถ่ายเหลว รวม 301 ราย เป็นแม่ครัว 1 ราย อายุ 39 ปี ครู 2 ราย อายุ 33 ปี และ 48 ปี ตามลำดับ ที่เหลืออีก 298 ราย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอนมทวน อายุ 6 - 17 ปี เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเจ้าคุณไพบูลย์ นมทวน รวม 251 ราย หลังได้รับการรักษา ทุกรายอาการทุเลา

จากการสอบสวนโรค พบว่า โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนประจำ รับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีนักเรียนรวม 925 คน เป็นชาย 414 คน หญิง 511 คน ครู 57 คน และนักการภารโรง 19 คน ทางโรงเรียนได้แจ้งแม่ครัวจำนวน 5 คน ทำอาหารให้นักเรียนและครูทุกคนรับประทานวันละ 3 มื้อ ทุกวัน ทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ของจังหวัดกาญจนบุรี และสำนักระบาดวิทยา ได้สอบสวนและควบคุมโรคในพื้นที่ ตรวจวัดระดับคลอรีนตกค้างในน้ำดื่มที่ใช้ ได้ผลดังนี้ ในน้ำประปาสำหรับดื่ม พบคลอรีนตกค้างความเข้มข้น 0.7 ppm. ส่วนน้ำใช้ซึ่งเป็นน้ำจากคลองชลประทาน พบคลอรีนตกค้าง ความเข้มข้นน้อยกว่า 0.2 ppm. ทำ Rectal swab เด็กนักเรียนที่ป่วยรวม 110 ราย ส่งตรวจที่โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา พบเชื้อ *Shigella* group B รวม 23 ราย ขณะนี้กำลังรอผลการตรวจหา Serotype จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำหรับผลการเพาะเชื้อจาก Rectal swab ของแม่ครัวทั้ง 5 คน swab จากเชิง ภาชนะบรรจุและประกอบอาหาร รวมทั้งตัวอย่างน้ำดื่มและน้ำใช้ในโรงเรียน ไม่พบแบคทีเรียก่อโรคทุกตัวอย่าง พร้อมนี้ได้ให้สุขศึกษาเรื่องการสุขาภิบาลอาหาร การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และสุขวิทยาส่วนบุคคลแก่ครู แม่ครัว และนักเรียนทุกคน จากการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด พบว่าระหว่างวันที่ 21 - 25 มิถุนายน 2549 ยังมีนักเรียนป่วยด้วยอาการถ่ายเหลววันละ 3 - 6 คน

จากการสอบสวนโรค เนื่องจากไม่มีตัวอย่างอาหารที่เหลือส่งตรวจ จึงไม่อาจสรุปผลทางระบาดวิทยาถึงสาเหตุของการเกิดโรคครั้งนี้ได้

1.2 จังหวัดสระแก้ว ระหว่างวันที่ 13 - 19 มิถุนายน 2549 พบผู้ป่วยรวม 163 ราย ในโรงเรียนแห่งหนึ่งเป็นครู 1 ราย นักเรียน 162 ราย จำแนกเป็น Active cases 118 ราย Passive cases 45 ราย เริ่มป่วยด้วยอาการถ่ายเหลวเป็นน้ำ ปวดท้อง บางรายมีไข้ อาเจียนและถ่ายเป็นมูก เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลวังน้ำเย็น 25 ราย คลินิกเอกชน 16 ราย โรงพยาบาลคลองหาด 3 ราย และโรงพยาบาลเขาฉกรรจ์ 1 ราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ป่วยใน 6 ราย หลังได้รับการรักษา ทุกรายอาการทุเลา

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ของจังหวัดสระแก้ว และสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 ชลบุรี ได้สอบสวนและควบคุมโรคในพื้นที่ ทำ Rectal swab รวม 25 ตัวอย่าง จากครูชั้นอนุบาล 19 คน และแม่ครัว 6 คน ส่งตรวจที่โรงพยาบาลวังน้ำเย็น เบื้องต้นพบเชื้อ *Salmonella* group C 1 ตัวอย่าง เก็บตัวอย่างน้ำดื่ม น้ำใช้ และตัวอย่างอาหารที่ขายหน้าโรงเรียน ส่งตรวจที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ ชลบุรี ยังไม่ทราบผล พร้อมให้สุขศึกษาเรื่องสุขวิทยาส่วนบุคคล การสุขาภิบาลอาหาร และการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม แก่แม่ครัว ครูและนักเรียนทุกคน จากการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด ไม่พบผู้ป่วยรายใหม่ในโรงเรียน

จากการสอบสวนโรคเบื้องต้น ยังไม่สามารถระบุชนิดของอาหารที่เป็นสาเหตุ แหล่งโรคและชนิดของเชื้อก่อโรคได้อย่างชัดเจน เนื่องจากไม่สามารถเก็บตัวอย่างอาหารที่ทางโรงเรียนจัดให้เด็ก ๆ และครูที่โรงเรียนรับประทาน อาเจียน และอุจจาระของผู้ป่วย ส่งตรวจหาเชื้อก่อโรคทางห้องปฏิบัติการ ส่วนตัวอย่างอาหารที่เก็บจากร้านค้าหน้าโรงเรียนมีปริมาณไม่เพียงพอสำหรับตรวจทางห้องปฏิบัติการ นอกจากนี้ยังไม่สามารถหาข้อมูลทางระบาดวิทยาเชื่อมโยงระหว่างชนิดของอาหาร เชื้อก่อโรค และผู้สัมผัสอาหารได้อย่างชัดเจน

ระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2549 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานการสอบสวนการระบาดของโรคอาหารเป็นพิษเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระบาดในโรงเรียน และส่งสัยอาหารที่ทางโรงเรียนเตรียมให้เด็กนักเรียนรับประทานจะเป็นสาเหตุของการป่วย รายงานการสอบสวนโรคดังกล่าว เกือบทั้งหมดไม่สามารถระบุเชื้อก่อโรค แหล่งโรค อาหารที่เป็นสาเหตุ และขั้นตอนการถ่ายทอดเชื้อจากแหล่งโรคสู่ผู้ป่วยได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากอาหารถูกรับประทาน เททิ้ง หรือทำลายหมดก่อนที่จะคณะผู้สอบสวนโรคจะเดินทางไปถึง โรงพยาบาล หรือสถานบริการทางแพทย์ทั้งของรัฐและเอกชนมักจะให้ยาปฏิชีวนะทันทีเมื่อพบผู้ป่วย ทำให้ไม่สามารถเก็บตัวอย่างอาเจียนหรืออุจจาระส่งตรวจหาเชื้อก่อโรคทางห้องปฏิบัติการ และในหลายเหตุการณ์การระบาด คณะผู้สอบสวนโรคไม่สามารถระบุชนิดของอาหารที่สงสัย ทำให้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับอาหารที่ผู้ป่วยรับประทาน และขั้นตอนการเตรียมและปรุงอาหารดังกล่าวได้อย่างกว้าง ๆ ทำให้ไม่ได้ข้อมูลทางระบาดวิทยาที่เพียงพอในการเชื่อมโยงระหว่างชนิดของอาหารที่สงสัย เชื้อก่อโรค และขั้นตอนการถ่ายทอดเชื้อจากแหล่งโรคถึงผู้ป่วยดังกล่าว ดังนั้นสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรประสานกับทางโรงเรียน สถานบริการทางการแพทย์ทั้งของรัฐและเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ความรู้ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ of ข้อมูลระบาดวิทยา รวมทั้งขอความร่วมมือในการเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการและข้อมูลการระบาดเบื้องต้น เพื่อให้สามารถสอบสวนและควบคุมการระบาดได้อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. สถานการณ์ในต่างประเทศ

2.1 สถานการณ์การระบาดของโรคหิวตักโรคที่สาธารณรัฐแองโกล่า ตั้งแต่ต้นปีจนถึงวันที่ 19 มิถุนายน 2549 พบผู้ป่วยโรคหิวตักโรครวม 46,758 ราย เสียชีวิต 1,893 ราย คิดเป็นอัตราป่วยตาย ร้อยละ 4 กระจายในพื้นที่ 14 จังหวัดจากทั้งหมด 18 จังหวัด ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัด Luanda (ร้อยละ 49) และจังหวัด Banguela (ร้อยละ 17)

2.2 การระบาดของโรคกาฬโรคที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ระหว่างวันที่ 2 – 19 มิถุนายน 2549 มีรายงานการระบาดของโรค Pneumonic Plague ที่ Ituri region ซึ่งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ พบผู้ป่วยรวม 144 ราย เสียชีวิต 22 ราย สำหรับ Ituri region มีประชาชนประมาณ 100,000 คน และมีโรค Bubonic Plague เป็นโรคประจำถิ่น

2.3 อาหารเป็นพิษจากการรับประทานกล้วยเดี่ยวที่ปนเปื้อนสารนิโคติน ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2549 พบผู้ป่วยด้วยอาการคลื่นไส้อาเจียนหลังรับประทานกล้วยเดี่ยวน้ำที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัด Banteay Meanchey ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเด็ก จากการสอบสวนโรคพบว่าเส้นกล้วยเดี่ยวดังกล่าว ชื่อจากโรงงานแห่งหนึ่ง ซึ่งมีการปนเปื้อนจากยาสูบที่คนงานหญิงคนหนึ่งทำตกลงไปในแอ่งที่กำลังล้างเพื่อทำเป็นเส้นกล้วยเดี่ยว

2.4 สถานการณ์การระบาดของโรคมือ เท้า ปาก ที่รัฐซาราวัก ประเทศมาเลเซีย วันที่ 27 มิถุนายน 2549 พบผู้ป่วยรายใหม่ 43 ราย ในจำนวนนี้เสียชีวิต 1 ราย เป็นเด็กอายุ 16 เดือน ทำให้ยอดสะสมผู้ป่วยด้วยโรคมือ เท้า ปากของรัฐซาราวัก ในปีนี้ 2549 เป็น 10,861 ราย เสียชีวิต 11 ราย

การระบาดของโรคยังมีอย่างต่อเนื่อง โดยเมืองที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุด 6 ลำดับแรก ได้แก่ Sibul (2,604 ราย) Miri (2,006 ราย) Kuching (1,456 ราย) Bintulu (1,333 ราย) Sarikei (920 ราย) และเมือง Mukah (770 ราย) ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 4 ปี

2.5 สถานการณ์การระบาดของโรคมาลาเรีย จากเชื้อ *Plasmodium falciparum* สายพันธุ์ใหม่ ที่เมือง Bengal ประเทศอินเดีย พบผู้ป่วยรวม 18,000 ราย ในจำนวนนี้เสียชีวิต 55 ราย ซึ่งเชื่อนี้จะคือต่อยารักษาโรคมาลาเรียที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน